

**Бердянський державний педагогічний університет
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

 Катерина ПЕТРОВСЬКА

“29” серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

СП 05

ПРАКТИКУМ З ОСНОВ СОЦІАЛЬНОЇ ІНКЛЮЗІЇ

Спеціальність: 231 Соціальна робота

Освітньо-професійна програма: «Соціальна робота та практична психологія»

Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Робоча програма «Практикум з основ соціальної інклюзії» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота.

Освітньо-професійної програми «Соціальна робота та практична психологія»

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти Наталя ЗАХАРОВА

Робочу програму погоджено проектною групою освітньо-професійної програми «Соціальна робота та практична психологія» та схвалено на засіданні кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти

від “29” серпня 2023 року (протокол № 1)

Завідувач кафедри соціальної роботи

та інклюзивної освіти

Катерина ПЕТРОВСЬКА

Гарант освітньо-професійної програми

Катерина ПЕТРОВСЬКА

«Соціальна робота та практична психологія»

© БДПУ, 2023 рік

© Наталя ЗАХАРОВА, 2023 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 23 Соціальна робота (шифр і назва)	<i>Вибіркова</i>	
	Спеціальність 231 Соціальна робота		
Модулів – 1	Освітньо-професійна програма: <u>Соціальна педагогіка</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 6		4-й	4-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
Мова навчання: українська		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		8 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	4 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		72 год.	82 год.
		Індивідуальні завдання:	
год.			
Вид контролю:			
зал.	зал.		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 18/72 (20/70)

для заочної форми навчання – 8/82 (8/82)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Практикум з основ соціальної інклюзії» є: засвоєння теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивних процесів у соціумі; засвоєння прогресивних моделей соціальної інтеграції на рівні усвідомлення здобувачами вищої освіти категорії «соціальна інклюзія» як певного соціального механізму, норм професійної етики соціального працівника інструменту, спрямованого на подолання соціальних стереотипів у суспільстві, бар'єрів та обмежень на шляху до соціального благополуччя та добробуту.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Практикум з основ соціальної інклюзії» є: розвиток softskills ресоціалізаційних практик у відновленні життєвого простору особистості, побудові безбар'єрного, толерантного середовища; вміння розробляти програми подолання соціальної ексклюзованості; формування інклюзивної компетентності на принципах відкритості та толерантності.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Програмні компетентності	Компетенції*	Результати навчання
1.	ЗК-11	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	ПР-5 Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.
2	СК-11	Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтів із врахуванням їхніх індивідуальних потреб, вікових, психологічних особливостей.	ПР-20 Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби supervісії для їх розв'язання.

		відмінностей, психологічних, гендерних, етнічних та інших особливостей.	
3.	СК-17	Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.	ПР-21 Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Соціальна інклюзія як соціально-педагогічний феномен

1.1. Генеза соціального виключення

Суть соціального виключення в історичному контексті; причини та ознаки виключення; стигматизація та дискримінація; соціально-історичні наслідки виключення.

1.2. Соціальна інтеграція в еволюції суспільства

Соціальна інтеграція як наслідок еволюції суспільного сприйняття гетерогенності як соціального фактору; історичні приклади соціальної інклюзії; шляхи протидії соціального виключення.

Тема 2. Соціальна інклюзія як суспільно значуща категорія

2.1. Практикум з основ соціальної інклюзії як вимога сьогодення

Актуальність даного курсу; характеристика провідних категорій: соціальна ізоляція, соціальна інклюзія, соціальна інтеграція, інклюзивне суспільство. Історія поняття «соціальна інклюзія» у вітчизняних документах та міжнародній практиці.

2.2. Особливості соціальної інклюзії

Базові цінності соціальної інклюзії; характеристика соціально інклюзованих груп; моделі та особливості соціальної інтеграції окремих соціальних груп.

Тема 3. Держава без бар'єрів

3.1. Соціальна безбар'єрність: світовий досвід для України

Поняття безбар'єрності в міжнародній практиці; пріоритетні напрямки безбар'єрності в європейських країнах. Програмні документи щодо інклюзії та безбар'єрності в ЄС; практика реалізації безбар'єрності. Соціальна безбар'єрність в Україні; політика, заходи. Безбар'єрне середовище в дії, реальні факти..

3.2. Безбар'єрне освітнє середовище

Умови доступності закладу освіти; значення універсального дизайну в освіті. Безпечний освітній простір. Поняття психології безпеки в освіті; психологічна безпека особистості в освітньому середовищі, критерії стану безпеки. Технічні норми формування безпечного освітнього простору; сучасний стан.

Тема 4. Формування толерантного суспільства

4.1. Основні принципи етикету в спілкуванні з маломобільними групами

Бар'єри на шляху безбар'єрності. Загальні правила етикету; мовний етикет. Правила спілкування. Соціальна інклюзія в Новій українській школі.

4.2. Супровід та взаємодія з різними групами

Загальні положення взаємодії: людина з порушеннями зору або незряча; з проблемами пересування; порушення слуху або глуха людина; людина з затримкою розумового розвитку та інші категорії.

Тема 5. Шляхи та особливості соціальної інклюзії окремих категорій

5.1. Соціальна інклюзія дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Законодавча підтримка даної категорії дітей в соціалізації. Соціальні служби як інститут соціальної інтеграції дітей. Програми з розвитку соціальних компетенцій дітей в умовах закладів освіти. Міжвідомча взаємодія у подоланні соціальних бар'єрів.

5.2. Допомога родині в соціалізації дітей з особливими потребами

Роль батьків у процесі інтегрування дітей з особливими потребами. Компетентнісне батьківство. Подолання емоційного вигорання батьків дітей-інвалідів.

Тема 6. Перспективи соціальної інклюзії в Україні.

6.1. Соціальна інклюзія людей старшого віку

Проблема старіння населення в сучасному світі. Ейджізм: сутність та форми прояву. Збереження стану соціальної інтеграції людей похилого віку.

6.2. Соціальна інклюзія в умовах війни

Протидія соціальному розшаруванню українського суспільства на темі війни. Фактори соціальної згуртованості та національної ідентичності як об'єднуючий мотив. Роль соціальної роботи в зміцненні суспільства.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
3	90	10	8	-	-	72	90	4	4	-	-	82
Модуль 1												
Тема 1. Соціальна інклюзія як суспільно-педагогічний феномен												
1.1.Генеza соціального виключення	7	2	-	-	-	5	7	2	-	-	-	5
1.2.Соціальна інтеграція в еволюції суспільства	8	-	-	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Разом за темою1.	15	2	-	-	-	13	15	2	-	-	-	13
Тема 2. Соціальна інклюзія як суспільно значуща категорія												
2.1.практикум з основ соціальної інклюзії як вимога сьогодення	7	2	2	-	-	3	7	2	-	-	-	5
2.2. особливості соціальної інклюзії	8	-	-	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Разом за темою2	15	2	2	-	-	11	15	-	2	-	-	13
Тема 3. Держава без бар'єрів												
3.1. Соціальна безбар'єрність: світовий досвід для України	7	2	2	-	-	3	7	-	2	-	-	5
3.2.Безбар'єрне освітнє середовище	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8

Разом за темою3	15	4	4	-	-	7	15	-	2	-	-	13
Тема 4. Формування толерантного суспільства												
4.1. Основні принципи етикету в спілкуванні з маломобільними групами	7	2	2	-	-	3	7	-	-	-	-	7
4.2. Супровід та взаємодія з різними групами	8	2	2	-	-	4	8	-	2	-	-	6
Разом за темою4	15	4	4	-	-	7	15	-	2	-	-	13
Тема 5. Шляхи та особливості соціальної інклюзії окремих категорій												
5.1. Соціальна інклюзія дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування	7	-	-	-	-	7	7	-	-	-	-	7
5.2. Допомога родині в соціалізації дитини з особливими потребами	8	-	-	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Разом за темою 5	15	-	-	-	-	11	15	-	-	-	-	15
Тема 6. Перспективи соціальної інклюзії в Україні												
6.1. Соціальна інклюзія людей старшого віку	7	-	-	-	-	7	7	-	-	-	-	7
6.2. Соціальна інклюзія в умовах війни	8	-	-	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Разом за темою 6	15	-	-	-	-	15	15	-	-	-	-	15
Усього	90	8	10	-	-	72	90	-	-	-	-	82

4. Теми лекцій

№ з/п	Назви тем	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	2	Денна	Заочна
1	<i>Соціальна інклюзія як суспільно значуща категорія</i>	2	2
1.1.	Практикум з основ соціальної інклюзії як вимога сьогодення Актуальність даного курсу.	2	-

	Соціальна інклюзія як наслідок еволюції суспільства. Характеристика провідних категорій: соціальна ізоляція, соціальна інклюзія, соціальна інтеграція, інклюзивне суспільство. Історія поняття «соціальна інклюзія» у вітчизняних документах та міжнародній практиці.		
2	<i>Держава без бар'єрів</i>	2	4
2.1.	Соціальна безбар'єрність: світовий досвід для України Поняття безбар'єрності в міжнародній практиці. Пріоритетні напрямки безбар'єрності в європейських країнах. Програмні документи щодо інклюзії та безбар'єрності в ЄС; практика реалізації безбар'єрності. Соціальна безбар'єрність в Україні; політика, заходи.	2	2
2.2.	Безбар'єрне освітнє середовище Умови доступності закладу освіти; безпечний освітній простір		2
3.	<i>Формування толерантного суспільства</i>	4	-
3.1.	Основні принципи етикету в спілкуванні з маломобільними групами Бар'єри на шляху безбар'єрності. Загальні правила етикету; мовний етикет. Правила спілкування. Соціальна інклюзія в Новій українській школі.	2	-
3.2.	Супровід та взаємодія з різними групами Загальні положення взаємодії: -людина з порушеннями зору або незряча; -з проблемами пересування; -порушення слуху або глуха людина; -людина з затримкою розумового розвитку та інші категорії.	2	-
	УСЬОГО	8	4

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назви тем	Кількість годин	
1	2	Денна	Заочна
1	<i>Соціальна інклюзія як суспільно значуща категорія</i>	2	-
1.1.	Практикум з основ соціальної інклюзії як вимога сьогодення Актуальність даного курсу. Характеристика провідних категорій: соціальна ізоляція, соціальна інклюзія, соціальна інтеграція, інклюзивне суспільство. Історія поняття «соціальна інклюзія» у вітчизняних документах та міжнародній практиці.	2	-
2	<i>Держава без бар'єрів</i>	4	2
2.1.	Соціальна безбар'єрність: світовий досвід для України Поняття безбар'єрності в міжнародній практиці. Пріоритетні напрямки безбар'єрності в європейських країнах. Програмні документи щодо інклюзії та безбар'єрності в ЄС; практика реалізації безбар'єрності. Соціальна безбар'єрність в Україні; політика, заходи.	2	2
2.2.	Безбар'єрне освітнє середовище Умови доступності закладу освіти. Значення універсального дизайну в освіті. Безпечний освітній простір, поняття психології безпеки в освіті.	2	
3.	<i>Формування толерантного суспільства</i>	4	2
3.1.	Основні принципи етикету в спілкуванні з маломобільними групами Бар'єри на шляху безбар'єрності. Загальні правила етикету; мовний етикет. Правила спілкування. Соціальна інклюзія в Новій українській школі.	2	-
3.2.	Супровід та взаємодія з різними групами	2	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назви тем	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	2		
1	Соціальна інклюзія як соціально-педагогічний феномен	20	22
1.1.	Гене́за соціального виключення Суть соціального виключення в історичному контексті; причини та ознаки виключення; стигматизація та дискримінація; соціально-історичні наслідки виключення	10	11
1.2.	Соціальна інтеграція в еволюції суспільства Соціальна інтеграція як наслідок еволюції суспільного сприйняття гетерогенності як соціального фактору; історичні приклади соціальної інклюзії; шляхи протидії соціального виключення.	10	11
2	Соціальна інклюзія як суспільно значуща категорія	10	11
2.2.	Особливості соціальної інклюзії Базові цінності соціальної інклюзії; характеристика соціально інклюзованих груп; моделі та особливості соціальної інтеграції окремих соціальних груп.	10	11
3.	Шляхи та особливості соціальної інклюзії окремих категорій	20	22
3.1.	Соціальна інклюзія дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування Законодавча підтримка даної категорії дітей.		11

	Соціальні служби як інститут соціальної інтеграції дітей. Програми з розвитку соціальних компетенцій дітей в умовах закладів освіти. Міжвідомча взаємодія у подоланні соціальних бар'єрів.		
3.2.	Допомога родині в соціалізації дітей з особливими потребами Роль батьків у процесі інтегрування дітей з особливими потребами. Компетентнісне батьківство. Подолання емоційного вигорання батьків дітей-інвалідів.		11
4.	Перспективи соціальної інклюзії в Україні.	22	23
4.1.	Соціальна інклюзія людей старшого віку Проблема старіння населення в сучасному світі. Ейджізм: сутність та форми прояву. Збереження стану соціальної інтеграції людей похилого віку.	10	11
4.2.	Соціальна інклюзія в умовах війни Протидія соціальному розшаруванню українського суспільства на темі війни. Фактори соціальної згуртованості та національної ідентичності як об'єднуючий мотив. Роль соціальної роботи в зміцненні суспільства.	12	12
	УСЬОГО	72	82

7. Індивідуальна робота

Тема 1. Описати свою поведінку, соціально-психологічний стан в різних ситуаціях, з різних рольових позицій: “Я відчув себе ексклюзивом, коли....”; “Мої спроби інтегрувати в....”; “Я відчуваю себе соціально інклюзованою особистістю, коли....”.

Тема 2. Спроекувати схему, малюнок для безперешкодного доступу дітей з ОП до об'єктів соціальної інфраструктури: ЗДО, ЗЗСО, ігрового або спортивного майданчика. Прокоментувати з позиції фахівця або батьків.

Тема 3. Продумайте поведінку соціального працівника, який супроводжує, представляє людину (конкретизуйте її особливість): в аптеці, на пошті, транспорті, пенсійному фонді, ЦНАПі. Наприклад: “..... потрібно оформити

довідку про статус ВПО.....”. Для практикування в правилах етикету оберіть роль або пересічної людини, або фахівця; змінійте “особливість людини”, ситуації спілкування, взаємодії. Вправляйтеся у правильному спілкуванні.

Тема 4. Користуючись правилами спілкування й взаємодії з маломобільними групами, продумайте взаємодію соціального працівника з особами в різних ситуаціях. Наприклад: допомогти перейти дорогу незрячій або з іншими вадами людині.

Тема 5. Спроектувати рекомендації для соціального педагога з теми: «Компетентнісне батьківство в родині, яка виховує дитину з особливими потребами».

Тема 6. Підготувати реферат на тему: «Соціальна інклюзія в умовах війни: актуальні аспекти»

8. Методи навчання

Словесні: проблемний виклад лекції, бесіда, дискусія, проблемне обговорення, кейс-метод тощо

Наочні: навчальна презентація, тематичні фрагменти документальних та художніх фільмів; навчальні фільми, інформаційно-просвітницькі матеріали.

Практичні: практичні вправи, метод моделювання, кейси, ділова гра, тощо

9. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- залік;
- конспекти, тези, есе;
- створення схеми, малюнку, моделювання вправ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- пропозиції для професійної діяльності.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота												Середнє арифм. за поточну роботу	Підсумковий тест, (екзамен)	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3		Тема 4		Тема 5		Тема 6				
T1	T2	T1	T2	T1	T2	T1	T2	T1	T2	T1	T2			
25		25		25		25		25		25		50	50	100

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених планами семінарських, самостійних та індивідуальних робіт. За вивчення кожної теми максимально нараховується 25 балів, з них: 5 бал. – усна відповідь, по 5 бал. за самостійну та ІНДЗ, 10 бал – тест.

Критерії оцінювання семінарського заняття (усна відповідь)

«5» бали – повно, змістовно, з посиланням на наукові джерела, цитування авторів, зв'язок з попередньо вивченими темами та проекцією на професійну діяльність, повна відповідь на уточнюючі питання, часткова опора на конспект.

«4» бали – достатньо повно, з посиланням на наукові джерела, відповідність темі та плану, зв'язок з попередньо вивченими темами та проекцією на професійну діяльність, об'ємна відповідь на додаткові питання, часткова опора на конспект.

«3» бали – неповне розкриття змісту питання, неповна або негрунтовна відповідь на додаткові питання, допущені незначні помилки під час відповіді, опора на конспект.

«2» бали – часткове розкриття програмного питання, слабе знання базових понять і показників, неповна або відсутня відповідь на додаткові питання, читання з конспекта.

«1» бал – підготовлено письмовий фіксований виступ без усної доповіді.

На занятті заохочується активність здобувачів, участь в обговоренні питань. Висока активність на семінарському занятті (від 3 і більше змістовних доповнень) оцінюється від 1 до 3 балів; середня активність – (доповнення не повні, часткове повторення попереднього доповідача) від 1 до 2 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Самостійна робота є частиною підготовки здобувача до заняття. Проводиться у формі письмової відповіді на теоретичні питання. У складі письмової роботи міститься один-два теоретичні питання.

«5» бали – повна, обгрунтована відповідь на питання аналітичного та пошукового характеру («проаналізуйте», «дайте пояснення», «підібрати», «згрупувати»...).

«4» бали – не досить повна відповідь, недостатня аргументованість на питання аналітичного та пошукового характеру («проаналізуйте», «дайте пояснення», «підібрати», «згрупувати»...).

«3» бали – неповні відповіді на запитання, грубі помилки при висвітленні теоретичного матеріалу.

«2-1» бали – часткове виконання завдання, відсутність власної точки зору на питання.

Критерії оцінювання індивідуально-дослідних завдань

ІНДЗ є частиною підготовки здобувача до заняття. Проводиться у формі письмової відповіді на теоретичні питання, але впливає на формування фахових компетентностей здобувача. У складі письмової роботи міститься одне завдання.

«5» бали – повна, розгорнута відповідь на питання дослідного та творчого характеру, (інноваційні форми презентації – історична реконструкція, відеофрагменти, фільми, художні ілюстрації, схеми); ґрунтовні аналітичні матеріали, реферативні повідомлення; соціальне моделювання.

«4» бали – не досить повна відповідь на питання дослідного та творчого характеру (інноваційні форми презентації – історична реконструкція, відеофрагменти, фільми, художні ілюстрації, схеми); не достатньо обґрунтовано аналітичні матеріали, реферативні повідомлення; соціальне моделювання.

«3» бали – неповні відповіді на запитання, грубі помилки при висвітленні теоретичного матеріалу; недостатно змістовного матеріалу.

«2-1» бали – часткове виконання завдання, відсутність власного бачення вирішення завдань.

Оцінювання виконання тестових завдань

Тестові завдання до кожної теми нараховують 10 питань. Кожна правильна відповідь (за ключем) оцінюється в 1 бал. Максимальна сума балів за тест – 10.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Форма і терміни семестрового контролю з дисципліни для денної та заочної форми навчання визначаються робочим навчальним планом спеціальності, розкладом сесії і включають проведення екзамену.

Семестровий контроль проводиться у формі усного опитування (за програмою екзамену, розробленою для екзамену з цієї дисципліни). Викладачем формуються білети, здобувач тягне білет, письмово формує відповіді на питання до білету і в ході усної співбесіди дає відповіді. Форма проведення семестрового контролю зазначається в робочій та навчальній програмах.

Максимальна кількість балів, що нараховується за екзамен 50 балів.

Таблиця 2

Критерії оцінювання (усних відповідей)

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно» 40 – 50	Відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Спостерігається глибоке володіння матеріалом, здобувач висловлює власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.
«Добре» 15 – 39	Відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене власне ставлення до змісту питань.
«Задовільно» 1 – 14	Відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.

ПІДСУМКОВА ОЦІНКА

За підсумками вивчення освітньої компоненти здобувач вищої освіти може отримати 100 балів (50 балів¹ – поточне оцінювання + 50 балів – контрольне оцінювання (залік).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;
 n – кількість залікових кредитів;
 50 балів – залік (залік).

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами та

ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

**Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у балах оцінкам
за національною шкалою
Шкала оцінювання: національна та ЄКТС**

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90-100	A	зараховано
78-89	B	
65-77	C	
58-64	D	
50-57	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс
2. Навчальні мультимедійні презентації
3. Навчальні фільми

12. Рекомендована література Базова

1. Національна Програми психосоціальної підтримки, створення безбар'єрного середовища для дітей і розбудова соціальної інклюзії (від 2 серпня 2022 року).
2. Інвалідність та суспільство : навч. посіб. / Л.Байда та ін. ; за заг. ред. Л. Байди, О. Красюкової-Енс. Київ : Київський університет, 2011. 188 с.
3. Стандарти громадсько-активної школи: соціальна інклюзія: навчально-методичний посібник / Найда Ю.М., Ткаченко Л.М. Під заг. ред. Даниленко Л.І., — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. — 68 с.
4. ЗУ Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: створення умов для безперешкодного доступу дітей ООП до об'єктів соц.інфраструктури
5. Створення безбар'єрного середовища та соціальна інклюзія: світовий

досвід для України : аналіт. доп. / [Зубченко С. О., Каплан Ю. Б., Тищенко Ю. А.]. – Київ : НІСД, 2020. – 24с.

6. Розпорядження Кабінету міністрів України «Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії державної політики з питань здорового та активного довголіття населення на період до 2022 року» від 26 вересня 2018 р. № 688-р.

Включення і рівність. Моніторинг включення стандартів Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю до «Національної стратегії у сфері прав людини» та інших довгострокових рішень в Україні. Звіт громадських об'єднань людей

7. з інвалідністю. ГС ВГО «Національна Асамблея людей з інвалідністю України», 2020.

8. Волгіна О. М. Соціальний супровід людей з інвалідністю на робочому місці : посібник / О. М. Волгіна, О. Л. Іванова; ПРООН в Україні, Спільна Програма «Сприяння інтеграційній політиці та послугам для людей з інвалідністю в Україні». – К. : Ваіте, 2018. – 36 с.

9. Воронцова Т. В. Вчимося жити разом : посібник для вчителя з розвитку соціальних навичок у курсі «Основи здоров'я» (початкова школа) / Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко та ін. – Київ : Видавництво «Алтон», 2016. – 232 с.

10. Стандарти громадсько-активної школи: соціальна інклюзія: навчально-методичний посібник / Найда Ю.М., Ткаченко Л.М. Під заг. ред. Даниленко Л.І., — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. — 68 с.

11. Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл : посіб. / [Тоні Бут]; пер. з англ. – К. : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 190 с.

12. Інклюзивна освіта від А до Я : poradnik для педагогів і батьків / уклад. Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. – К., 2016. – 68 с.

13. Нічого для нас без нас : посібник з інклюзивного прийняття рішень для державних органів. / упоряд. : В. О. Азін, Л. Ю. Байда, Н. Госс, П. М. Ждан, І. М. Сухініна, А. Флетчер. – К. : Ленвіт, 2015. – 102 с.

14. Основи інклюзивної освіти : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. А. Колу-паєвої. – К. : «А.С.К.», 2012. – 307 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

15. Теорія і практика інклюзивної освіти : навч.-метод. посіб. / упоряд. К. М. Бондар. – [2-ге вид., доп.]. – Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. – 170 с.

16. Півторак М. В., Пасічник Н. С. Соціальна інтеграція осіб з інвалідністю в контексті освітньої діяльності ВНЗ : монографія / М. Півторак, Н. Пасічник, О. Цвид-Гром, О. Хомчук [та ін.]; за заг. ред. Я. Новака. Біла Церква: ТОВ «Білоцерківдрук», 2018. 211 с.

17. Соціальна та освітня інклюзія: історія, сучасність, перспективи розвитку: колективна монографія у 2 частинах. Частина 1. Інституційні та особистісні аспекти впровадження в Україні./ за ред. С.П. Миронової, Л. Б. Платаш. Чернівці: «Технодрук», 2021. 352 с.

18. Миронова С.П. Подолання упередженості щодо осіб з

психофізичними порушеннями як шлях до суспільної та освітньої інтеграції. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*. Збірник наукових праць / за ред. В. М. Синьова, О. В. Гаврилова. Вип. VII. В 2-х т., том 1. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори 2006, 2016. С. 280-289.

Допоміжна

1. Міжнародний фонд «Відродження». URL: <https://www.irf.ua/> (дата звернення: 05.03.2019)
2. Платаш Л. Б. Становлення державно-громадських механізмів розвитку інклюзивної освіти в Україні (1990-2020 рр.). *Науковий журнал Хортицької національної академії. Scientific Journal of Khortytsia National Academy*. (Серія: Педагогіка. Соціальна робота) наук. журн. / [ред. кол. : В. В. Нечипоренко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : Вид-во комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2020. Вип. 1(2). С. 40-55. <https://journal.khnnra.edu.ua/index.php/njKhNA>
3. Соціальна інклюзія в Новій українській школі [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://fc.vseosvita.ua/o/000r13-51a7.docx>
4. <https://naiu.org.ua/useful/etika-spilkuvannya/>

13. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. медіатека ФДССО.